

M. 15127: 1-2

(översättin. 2 sidor)

Jugoslavien

Uppt. år 1952

var i LMF 85 rör hästhöft och hästslakt m. m.

s. 1-2.

(37)

Som svar på Eder enquete angående slaktning och konsumtion av hästar har vi följande upplysningar att lämna:

1. Hästköttet äts hos oss så gott som inte alls före första världskriget. Dess ätbarhet fick man upp ögonen för först under kriget, och efter detsamma började man i några städer att öppna hästköttbutiker, men till att börja med gick dessa mycket dåligt (i allmänhet köpte man köttet i smyg på grund av att det var så billigt) ända tills folk började vänja sig. Det gick rykten att i den utmärkta sommarkorven "Gavrilovic" (fabricerad i Zagreb) blandades i delvis hästkött; folk åt likväl denna dyra korv som en delikatess, men knappast ingen trodde på ryktena. Efter andra världskriget började man redan i stor skala att använda sig av hästköttet, till en början var det till och med nästan det enda kött man kunde få. Hästarna såldes på den tiden mycket till slakt, ty parallellt med inrättandet av kooperativa föreningar började man införa maskinellt jordbruk. Man kan säga att man nu för tiden i städerna, i synnerhet hos oss i huvudstaden Beograd (Zemun är 8-e räjongen i Beograd) redan i hög grad vant sig vid att äta hästkött.

På annat sätt förhåller det sig med landsortsborna. I de flesta provinserna kan folk knappast föreställa sig att äta hästkött. Det är bekant att serbiska armen då den år 1915 retirerade genom Albanien för de tysk-österrikiska trupperna led svårt av hungersnöd. Soldaterna var emellertid mycket svåra att övertala att äta hästkött. Det finns hos människan en viss känsla av att äta människokött. Hon äcklas ej av det på grund av dålig kvalitet, men betraktar det som sin vän och närstående. Säkerligen har detta influerats även av den religiösa läran och sedvanan, ty enligt de bibliska skrifterna äter man inte hästkött. Detta är desto mer sannolikt (enligt en bekant pastors åsikt till och med säkert) som även kon är lantmannens vän. Lantmannen äter emellertid nötkött ehuru ej gärna köttet av sin egen ko. På landsbygden hos oss har hästköttet ännu ej fått allmän användning.

2. Om en häst numera blir allvarligt skadad, säljer man honom till stadsslakthuset. Förr brukade man ge dem till zigenarna (utanför varje by finns det nästan alltid ett zigenarläger), eller till andra människor som ansågs som en lägre klass, vilka flådde dem och begravde köttet. Det är intressant att zigenarna åt självdöda fjäderfä och till och med grisar, men ej hästkött. Även döandet av katter och i synnerhet hundar överlämnades åt zigenarna, fastän byborna

M.15127.

själva ej var känsliga av sig.

3. I städerna fanns det alltid en särskild person benämnd "schinter" (efter franskans "chien-tueur") som bodde i utkanterna och hade i uppgift att rengöra avträdena i husen (där det ej fanns och ännu ej finns kloakledningar), tillsammans med sina medhjälpare fånga bortsprungna hundar och ombesörja att de blev flådda och tillintetgjorda. Dessa "schinter" stod under stadens beskydd, hade sina medhjälpare, blev ofta rika, men åtnjöt aldrig aktning. Folk som sysslade med dylika saker ansågs tillhöra den allra lägsta samhällsklassen. Naturligtvis finns det numera få dessa ändamål moderna kafilerier.
4. Dödandet ägde rum medelst slag av tunga hammare eller liknande saker. På landsbygden hänger man ofta hundarna, och kattorna dränkas. I stadskafilerierna krossar man nu i allmänhet skallen, flår av huden och bränner köttet. På detta sätt går man tillväga i vår provins. Möjligen sker det något annorlunda i andra delar av landet, men troligtvis på liknande sätt. Om detta kanske Ni blir underrättade genom någon från en annan provins.

Dro VUKO JOVANOVIC BRANKO RAJSIC

Jugoslaven

34 M. 15127:1

Serbia Esperantista Ligo

SOCIETTO EN ZEMUN

34/951

Al la

25-V-1952.

UNIVERSITATO EN LUND

Etnologia arkivo

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Responde al via enketo pri la ŝeval-buĉado kaj manĝado ni informas al vi la jenon:

1) La ŝevalviando antaŭ la unua mondmilito ĉe ni entute ne estis manĝata. Pri ties manĝeble kaj manĝo oni eksciis nur dum la milito, kaj post ĝi oni en ĉi urboj komencis malfermi ŝevalviand-vendejojn, sed komence tiuj tre malfacile prosperis, ĝenerale oni la viandon ke ĉe kaj honte aĉetadis pro malkareco, ĉis kiam la homoj komencis alkutimiĝadi. Krozis la onidiro ke en la bonega kaj fama somersalano (kolbaso) "Gavriloviĉ" (fabriko Zagreb) estas parte ŝevalviando, tamen la homoj manĝis tiun multekostan kolbason kiel delikataĵon, sed apenaŭ iu kredis al tiuj onidiroj. Post la ~~unua~~^{dua} mondmilito jam oni komencis amase uzi la ŝevalviandon, en komenco ĝi eĉ estis preskaŭ la sole havebla viando. La ŝevaloj estis tiutempe multe vendataj por buĉado. Ĉar oni paralele kun fondado de kooperativoj komencis enkonduki maŝinan terkulturadon. Oni povas diri ke antempe en la urboj, precipe ĉe ni en la ŝefurbo Beograd (Zemun estas VIII reĉono de Beograd) oni jam multe kutimiĝis al manĝo de ŝevalviando.

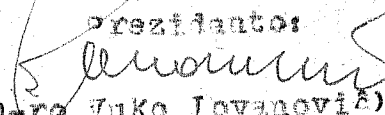
Alie tamen estas kun la vilaĝanoj. En la plej multaj regionoj la homoj apenaŭ povas imagi la manĝon de ŝevaloj. Estas konate ~~ke~~ la serbia armeo en 1915 retiriĝante tra Albanio antaŭ la aŭstro-germanaj trupoj, multe suferis de malsato. Tamen la soldatoj nur tre malfacile decidiĝadis al manĝo de ŝevalaĵo. Ekzistas ĉe la homo preskaŭa sento kvazaŭ oni manĝus homviandon. Li ne naŭzas ĝin pro malbone kvalito, sed rigardas en ĝi sian amikon, kunulon. Certe ke tion influis ankaŭ la religia instruo kaj kutinigo, ĉar laŭ la biblia preskribo oni ne manĝas ŝevalojn. Tio estas des pli verŝajna (laŭ aserto de pastro-samideoano eĉ certa) ĉar ankaŭ la bovino estas amiko de nia vilaĝano, tamen bovaĵon la vilaĝano manĝas, kvankam ne volonte de sia propra bovino. En la vilaĝoj ĉe ni la ŝevalviando ankoraŭ ne havas ĝeneralan uzon.

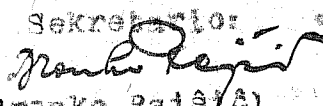
2) Nuntempe, se ŝevalo estas grave vundita, oni ĝin vendas en urban buĉejon. Antaŭe kutime oni donis ĝin al ciganoj (ĉe periferio de niĉaj vilaĝoj preskaŭ ĉie troviĝas po ju cigane kabano), al aliaj homoj konsiderataj kiel pli malalta klaso. Kiuj ĝin ŝefeligitis, kaj la karnon enterigitis. Estas interese ke la ciganoj manĝis mortan kortbirdaron, eĉ porkon, tamen la ŝevalvianĉon ankaj ne. Ankaj mortigon de katoj, precipe hundoj, oni donadis al ciganoj, kvankam tiurilate nen la vilaĝanoj ne estas sentimentala.

3) En urboj ĉiam ekzistis speciala persono nomata "Ĝinter" (de la franca "chien-tueur") kiu loĝis ĉe periferio kaj havis la taskon purigadi la domajn ~~ĉirkaŭojn~~ necesojn (ĉiam ne estis, kaj kie ankoraŭ ne estas moderna kanalizado), kun siaj homoj kaptadi la vagantaĵojn hundojn, kaj okupi sin pri ilia senfeligado kaj nenigado. Tiu "Ĝinter" estis protektata de la urba komunumo, havis sian helpant-
ojn, ofte faris riĉaj, tamen ne estis honoro rilati kun ili. Homoj k kiuj sin okupis pri tiaj aferoj estis konsiderataj kiel apartenantoj al pli malalta socia klaso. Kompreninde ke nuntempe ekzistas jam por tiu celo modernaj kafilerioj.

4) La mortigado okazadis per mortbatado per pezaj marteloj al similaj objektoj. En vilaĝoj la hundojn oni plej ofte pendigas, la katojn dromigas. En la urbaj kafilerioj ĝenerale oni ankaj nun frakasas la kraniojn, senfeligas, kaj la karnon bruligas.

Laj citita maniero oni kondutis(-as) en sia regiono de la lando ĉirkaŭ. Povas esti ke en aliaj regionoj laŭ alie, sed verŝajne tre simila. Pri tio eble informos viaj al aliaj regionoj.

Prezianto:

 (D-ro Vuko Jovanoviĉ)

Sekretario:

 (Branko Rajsiĉ)